

uden Sidestykke i den øvrige Verden. Adskillige Steder begynder jo Valgretten ikke saa lidt tidligere end her foreslaaet, med det 20de, det 21de, det 24de Aar; Danmark er det Land, der har den højeste Aldersgrænse for Valgretten. Man har fra konservativ Side her i Landet haft en Del Betænkelighed ved at gaa til at udstrække Valgretten til det 25de Aar. Jeg forstaar det ikke rigtigt. Som sagt, Praksis rundt omkring i Europas øvrige Lande taler for at gøre det, og den Gang vi første Gang indførte Tredivaaragrænsen, havde man netop fra konservativ Side ikke saa ringe Tvivl i saa Henseende. I den grundlovgivende Rigsforsamling blev der stillet et Ændringsforslag af nogle af Tingets mest konservative Mænd, som Algreen-Ussing, Johannes Efraim Larsen, H. P. Hansen, Etatsraad Neergaard, som gik ud paa at lade Valgretten begynde med det 25de Aar. Altsaa, ogsaa hvis vi se Sagen fra vor egen politiske Historie, har det ikke fra tidligere Tid været det gældende konservative Standpunkt, at man skulde holde paa Tredivaaralderen. Jeg skal indskyde som en Sidebemærkning, at naar de af mig nævnte Medlemmers Forslag fra den grundlovgivende Rigsforsamling om at lade Valgretten indtræde med det 25de Aar dog ikke blev vedtaget, men strandede paa Venstres Stemmer, laa det i hele den bevægede politiske Situation, idet Venstre mente, der laa en politisk Manøvre bag ved, og at man ved at gøre denne Indrømmelse i liberal Retning vilde søge at faa gennemført Indrømmelser i konservativ Retning, som man frygtede for. Men, som sagt, jeg kan ikke se, at der skulde ligge noget som helst andet end en naturlig Ting, saaledes som det ogsaa er erkendt i saa godt som alle andre Lande, deri, at man lader Valgretten begynde med Myndighedsalderens Indtrædelse.

Saa kommer endelig Tyendeforholdet. Det er ogsaa noget specifikt dansk, at man udelukker dem, der uden at have egen Husstand staa i privat Tjenesteforhold. I de fleste europæiske Forfatninger gør man ikke denne Undtagelse, og den vil neppe heller efter Nutidens Forhold kunne forsvares. Men jeg forstaar ogsaa, at man neppe fra nogen Side anfægter denne Ændring.

Om § 32 skal jeg ikke tale længe. Ændringsforslaget dertil er en gammel Bekendt. Det gaar ud paa at fastsætte Tallet af Folketingets Medlemmer saaledes, at det ikke maa overstige 132, og paa, at „Valgene foregaa i Valgkredse, der fordeles

med omtrent samme Størrelse paa Grundlag af Indbyggertal, under Hensyntagen til Vælgertal og Befolkningstæthed. Kredsinddelingen og Valgmaaden bestemmes ved Valgloven“. Det er for det citeredes Vedkommende den Affattelse, Paragraffen har faaet allerede for Aar tilbage ved en Overenskomst mellem de forskellige Partier her i denne Sal for at muliggøre en retfærdigere Valgkredsfordeling uden at komme udenfor hverken Grundlovens Ord eller Aand. Men der er den Forandring fra tidligere i den Maade, hvorpaa vi stille Forslaget til denne Paragraf, at det sidste Punktum bortfalder. Dette paabød, at der i hver Valgkreds vælges en af dem, der have stillet sig til Valg. Det vil altsaa sige, at efter den tidligere Affattelse allerede ved Grundlovens Forholdstalsvalgmaaden eller en Kombination af Forholdstalsvalg og Valg i Enkeltmandskredse udelukkes. Vi have strøget dette Punktum, ikke fordi det er vor Mening, at vi bør strække os til Forholdstalsvalgmaaden til Folketinget uden at sætte dette i Forbindelse med en Ændring af Landstingets Sammensætning — den Opfattelse bevare vi fremdeles —, men fordi vi ønske ikke at lægge Hindringer i Vejen for den frie og uhindrede Drøftelse af Spørgsmaalet om Forholdstalsvalgmaadens Indførelse, og fordi vi ønske at vise, at vi ere villige til at tage en Forhandling op derom, naar Forholdstalsvalgmaaden indføres paa en Maade, som forekommer os forsvarlig, og naar vi faa efter vor Mening forsvarlige Ændringer i Landstingets Sammensætning. Vi have altsaa ikke villet fæstne Bestemmelsen i Grundloven. Den kan ændres ved en almindelig Lov, altsaa ved Valgloven. Det er selvfølgelig en Indrømmelse, der er gjort her til Forholdstalsvalgmaadens Venner, en Indrømmelse, der altsaa skal vise, at vi ere fuldt ud villige til at forhandle om dette Spørgsmaal paa de af os angivne Vilkaar.

Endelig have vi til § 37 føjet et nyt Punktum: „Gifte Kvinder kunne ikke komme i Betragtning som umiddelbare Vælgere“. Det er fuldkommen rigtigt, hvad der fra forskellige Sider er gjort opmærksom paa, at man ved de Ændringer, vi foreslaa at indføre i Folketingets Sammensætning, ogsaa komme til indirekte at berøre Landstingets Sammensætning. Men vi have ønsket at berøre de gældende Regler for Landstingets Sammensætning saa lidt som muligt i denne Sammenhæng af de af mig tidligere angivne politiske Grunde og udskyde derfor Spørgsmaalet om, hvorvidt